

160

30

¶PANDVLPHI Collenutii Iurisconsulti &
Equitis Illustrissimi Ferrariensiū Ducis Legati
oratio ad Augustissimū principem Maximilia-
num Cesarē Romanorū Regem.

Duentus ad te nostri summa causa
Rex inlyte: sed & fortissime Cesar
imo uero iam glorioſiſſime Impera
tor: hec eſt: ut quod Eſtenſis Her-
cules patrie noſtre pater ac princeps: deuotissim⁹
tibi dux tuus: per publicas occupationes: & etatis
indulgētiā facere prohibet: sed maxime tñ cupit
te preſens numen uidelicet non alio cultu: q̄ Ro-
mani orbis rectorē deceat uenerari: Nos eius tier-
bis q̄ maxime fieri potest iſpleamus: Grāde onus
prefecto: noſtrisq; omnino uiribus impat: Siue nos
illius uoluntatū: siue magnitudinē tuam cogita-
mus. Quo circa dabis ueniā (que tua eſt indulgē-
tia) mitiſſime Cesar: & quā nos ingenue culpā fa-
temur: tu pro incredibili tua clemētia cōdonabis.
Nam ſi ſalutandus: adorandusq; es: tantū adepte
culmen: inq̄ tum ſe rerum humanarū tollit impe-
rium. Quis hoc unq̄ rogo ſatis digne pollicebit?
Si letādum gratulandūq; eſt. Quis hoc offitii ge-
nus abſolutum undiq; ſuifq; numeris circuſcrip-
tum dabit? Nec enī aut ſoli tibi de Imperio: aut
nobis de Imperatore ſimplex eſt referēda lēticia:
ſed Illyrico: ſed Germania: ſed Italie: immo uero
auſſluſu A auſſiuq; iuſſiuſu hō ſi eſſeuolit: a i l

Lauſa legatio-
nis.

Materia lega-
tionis.

SP6014//30

INL
1592

christiano orbi quæ latissime patet gratulandum
est: Si uirtutes tuæ (quod esse in legatiōis officio
atq; in salutandis principibus primū solet) expli-
cande sunt: quæ uox tam felix: quod ingeniu tam
secundū: quæ tam larga dicendi copia suppedita
bit. Multa quidē (ut uerū fateor) Clementissime
Cæsar se se dicenda quasi certatim nobis obiiciūt:
quæ uidelicet ardētissimus erga te nostri principis
iussit affectus: Et q; tu utinā Serenissime Rex
oculis tuis īmortalibus uidere potuīs: quo uul-
tu: quibus uerbis: quo ardore mandabantur. Sed
Maiestatis tuæ fulgore superamur: opprimimur
gloria: & Augustior longe: q; de te nobis fama pol-
līcebat: cōspectus iste tuus exerret. Sparsum igi-
tur ac nullo ordine mādata digeremus: & (q; um
inter colligēdum perculas animi uires memoria
suppetet.) que nobis ille iussit exequemur. Verū
nihil prius aut antiquius duxit Hercules tuus: q;
ut ab eo maximæ uerba auspicarentur: a quo tan-
ti munera incrementa suscepimus: Agenda s; q; im-
mortali deo laudes ac grās sempiternas primū cē-
suit: quod eum terris principem dedit qualē bono
generis humani sperare quidem potuimus. Inue-
nire uero nō nisi ipse rerum omniū sator potuit: a
quo princeps terras gubernaculis imponunt: In
cuius manu regum omnium fortuna uersat: qui
fessas res humanas: pro sapientiæ sue luce bonos in-
terdum principes indulgendo: subleuat: et igit: lo-
latur: souet: Sic octauium qui primus Augustus

Adeo bonus
princeps

mab 329 33 87

163

cognominatus est: post ciuiliū bellorū lachrymas
dedit: Sic Vespasianū post Nerones: post Domiti
ani crudelitatē Traianū Antoninos: post cōmodi
furores: Seuerū: Post eliogabali uesaniā: Alexan
drū: Et ne singulatī uniuersos psequar (quos enu
merare longū est) Sic posteriori tpe Flauiū Con
stantinū. Sic Theodosiū. Sic Iustinianū. Sic mag
num Carolū. Sic Othones. Henricū secundū: plu
resq; alios quasi distinguēdis malorū principum
ordinibus: secūdū dīsq; rei publice fluctibus modera
tores dedit: Donec in Austriale familiā tuā a con
dito quo nobilissimā: & īpam triumphis grauidā
& Impiis genitā: Romana res oīs certa iam fermē
successiōe resedit: tibiq; orbis Imperium tradidit
gubernādū. Quare & illi īmensas: & tibi q̄cas ma
xiime possumus: ḡas agimus: quod illud aio ma
gno regēdū suscepisti. Gratulamur uero & uirtu
ti tuę & bonis oībus & militari glie quā tu in an
tiquū statū redacturus es: & l̄ras studiis que per
te priscū decus & dignitatē reciputura esse uidēc
Gratulamur & etati nře & harū temporū felicitati
puinciis oībus: & xpiane Rei pub. atq; in primis
sibi ipsi Hercules princeps nř gratulat: & ob am
plissimā quā de te spē expectationēq; cōcepit: ob
egregia multa ac magnifica: diui pris tui bñficia
Et ob ingenitū quidē: ac peruetustum Estēsis fa
milię in Australis gētis principes amorē pariter
ac reverentiā: quod si tibi dē suscepsto Impio ḡas

Boni p̄cipes
per interwaila
Augustus
Vespasianus
Traianus
Antonint
Seuerus
Alexander
Constantinus
Theodosius
Justinianus
Carolus
Othones
Henricus

Australis fami
lia

Gratulatio.

agimus: Si leticie noſtre magnitudinē dum no-
bis iſlis plaudimus ferre non poſſumus: Nullus
prudens rerū estimator mirabit̄. Si quę Imperii
partes ſunt: quę officia: quę cure: qui labores: quę
pericula metias: Populis tanq; fluctibus huc atq;
illuc eſtuantibus: & armatis exercituū cupiditati-
bus: imortalis pater Imperii frena conſtituit: qua-
re non ſecus eſſe populis principes ſapienſiū qui-
dam putauerūt: q̄ in ædibus cōtignationes: ligno-
rumq; compages: quę uniuersi ædificii molē pon-
duſq; contineāt: alii non aliud eſſe regis officium
atq; Imperatoris munus arbitrati ſunt: q̄ quod ſen-
timus cordis eſſe: uicerum omniū preſtantissimi
in humano corpore: Quidā altius ac uerius cogi-
tantes idem eſſe Imperatoris opus dixerūt: quod
ſolis in mundo: Vnde rerū omniū motus & uita:
unde operū omniū initia: progressus ſinesq; deri-
uant: Quare eum cui populorū gubernacula tri-
buant (Platonis ſententia) tanto priuatos omnes
anteceſſere oportet: q̄to hoīes a diis imortalib⁹ ſu-
perant: Arduū certe opus: atq; omniū longe diffi-
cillimū: ſu pra hominē ſele attollere: Belli pacisq;
ac gentiū omniū iura moderari: unum eſſe: cuius
ad exemplum totus componitur orbis: ccii popu-
lorū ac ſubiectorū quietis rationem omnē curāq;
uicipe: proprie uero nullā. Diuus Iulius unde
primū felix illud & æternitati dicatū Cæſaris no-
men in te quoq; MAXIMILIANE defluxit: ni-

Que cauſa im-
peratoreſ dedit

Coz

Sol

Plato

Qualis pnceps

Iulius cefar.

Pro salute sub
iectore p̄ncipes
Justinianus

Aurelianu

es hominum

et nullus erga

Laboriosa reo
principatus.

Imperadi gra
uitas et incom
moda.

Tigranes

Etb. Cesar.

Britius

Nerua.

M. Aurelius

Cesar.

Diocletianus.

Augustus

Corone p̄odus

hil aliud esse dicebat Imperiu: q̄ curam alienat̄ sa
lutis: Iustinianus uero noster idcirco uoluntarios
labores suscepisse se dicit: ut quiete subditis para
re posset. Aurelianu Augustus ad populū Ro
manū scribens: Ego inquit efficiā ne sit aliqua sol
licitudo Romana: uacate circēsibus
nos publicē necessitates tenent: Vos occupent uōe
luptates. Vnde principatū cōstat nequaq̄ segnem
rem esse: sed laboriosum: Nō ocio & animi remissi
one: sed curis ac laboribus abundantem: Hoc ma
gnus ille quondā Armeriorum Rex Tigranes ex
pertus cū esset: oblatum sibi uenerabilē illū pan
nū quo Regius uertex coronari solet: manu diu
uersatū aspiciens: o nobilē magis q̄ felicē (dixit)
pannū quē si quis penitus agnoscat: q̄ multis labo
ribus ac periculis sis refectus: ne humi quidem ia
centem uelit attollere: Adhortātes se ad imperiu
suscipiendū amicos: Tiberius Cesar ignorare di
cebat quanta bellua esset Imperiu: Atrius bis con
sul uir bonus & grauis Cocceiu Netuā nepotem
suā cū impare accepisset: miseratus est. Expauit
ad impii nomē quod ultro sibi offerebat. M. Au
reliu Cesar: Diocletianū quoq; dicere solitū legi
mus: nihil difficultius esse q̄ bene imperare: Sed
& Diuus Augustus imperii pacisq; formator cui
plura dii (ut quidā scribit) q̄ ulli unq̄ homini de
derūt: imperādi: hoc est laborādi uacationē a Se
natū efflagitař nunq̄ destitit: Hoc & honorę prin
a iii

cipum raritas indicat: hoc imperialiū coronarū insignia illa pondera non sine ratione significare uident. Hoc nobilem illū expressit Maximi imperatoris gemitū: quem sāpius suspirantē dixisse accepimus. O te felicē Damocles qui non longius uno prādio regni necessitatē tollerasti: Damoclē illū scilicet referēs qui a Siracusano Dionisio pro Rege ad mensam uocatus sub ancipitis gladii periculo q de tenuissimo filo pēderet: patuidus semper tremebundusq discubuit. Iure igit̄ pro suscep̄ta a te imperii mole (quod rerū humanarū omnium maximū esse clamat Isocrates) pro grauissimo isto christiane rei publice tuende amplifican̄dā munere quod libēter amplexus es & gratias agimus: & uoluptate efferimur & festis acclamatiōnibus salutātes: Hanc Cæsar: uere Cæsar: uerissime auguste dicimus: faustasq illas uoces oēs quas publice lāeticie feruor solet effundere. Qued si non Illustrissimi modo electores tui: sed & ipsa Roma & Italia & Gallia: & ex prouinciis uirium omnes in suffragiū issent: Si uniuersum christianum nomen uno in loco de Imperatore deligēdo comitia habuisset: Nulli magis q̄ tibi tātē rei pōodus impositurū fuisse uidetur: Adeo omnia in te unū diuina quadā sorte cū naturā: tum fortunā munera conuenerūt: que in Imperatore desiderāda esse ueteres prodiderūt: ut etiam uel negatum imperiū: (si petiſſes) iure tuo tamē uindicare po-

tueris. Patere obsecro: Patere: nobilissime Cæsar
 Nos & læticiae nostræ frena relaxare: & Herculis
 tui (q̄tum per nos licet) affectus exprimere: dum
 que gestiens ipse mūdata dedit: (tametsi elinguat
) explicamus: modestiam tuā in audiendis lauda-
 tionibus nouimus: ac uiuentis adhuc & presentis
 adeo principis laudes nō sine dicens reprehēsio-
 ne dici nō ignoramus: Sed non ideo diuina munc-
 ra prædicari non debent: qui ea qui audiunt per
 modestiam fortasse recusent. Ad rem igitur redeo
 Potuisses inquam uel negatum imperium (ut de
 his humano quodam usu loquar) si petiſſes tuo
 iure uindicare: qui de re imperatoria scripſerunt
 genus: ætatem formam: rei militis sciētiām: usum
 auctoritatem: fortunam: uirtutem: in Imperato-
 rem eligendo spectari oportere censuerunt: sed in
 quem obsecros Si uerum fateri uolumus prefata
 gentium omnium uenia) tanta ista bona cælesti
 prouidentia ceciderūt: Si genus querimus: pater-
 num tibi gens Austria: At qualis Austria: Fortis
 simorum ducum domiciliū: principum sedes: Im-
 peratorum seminarium: Nonne hinc ex atavis tu-
 is (ut cæteros transeat) Rodulphus Imperator
 prodiit: qui Romanā ecclesiā fecūdissima Italiz
 parte flaminia donauit: qui primislaō quinto re-
 ge memorabili illo prælio: quod in cāpis Austrię
 gestū est: superato obruncatoq; Bohemicā poten-
 tiā domuit: Nōne ex maioribus tuis Albertus

Que in Impa-
tore requiraturMaximiliani
genus.

Rodolphus.

Primus laus
Bohem.
Albert⁹. i. Imp

Albert⁹. i. Jm.

primus ob bellicam gloriam a Romano pontifice
designatus est ultor qui læsam ecclesie maiestate
uindicaret. Nōne & Albertus. ii. magnus tibi pa-
truus pietatis eximi⁹ princeps quē ideo rebus hu-
manis (cū biennio tantū imperasset) receptū genti-
um omnīū cōsensus dixit: quod indigni essent eo
principe illius t̄p̄is mores: atq; ideo illū deus hos

Fridericus. iij.

minib⁹ ademerit: quia secū esse maluerit: hunc
diue memorie Fridericus pater subsequetus est nu-
per celo redditus: Imperatorū omniū innocētissi-
mus: patiētissimus: pacatissimus: cuius illud pro-
priū fuit: quod oēs ante se principes a diuō Iulio
& uite & impii diuturnitate supauit. Nemo diu-
tius uixit. Neino solus diutius imperauit. Nemo
innocentius regnauit. Quod si maternum genus
tuū repetendū est: quis nescit a ualidissimis Got-
thorum ducibus quatuor atq; octuaginta corona-
tos Reges perpetua successione Hispanias ad hęc
usq; tempora tenuisse. Vide sanctissime parentis
tuę deriuatur origo. Vxorū tuaꝝ stirpem si que-
rimus: ille magnorū ducum filiæ: si quos (nō tam
Romano q̄ usū trito uocabulo) sororios dicimus.
Et ii quoq; amplissimi duces: atq; in iis splēdidis-
simus Alphonsus noster Herculis tui filius mirę
spei adolescens dux futurus: filiū sustulisti: & is
ducum longe potētissimus est: ut iam nō impera-
atoria solū stirpe natus: sed totus ex ducibus: totus
ex regibus: totus imperatoribus: quasi seminario

Materium ge-
nus.

Gothi

Cognatio

Alphonsus.
Eugenius

364

quodam generosiore uirtutū: cōcretus factusq; ui
dearis imperator: ut intelligāt populi: sciant na
tiones uirtutem tuā: non tam ad scitā adoptiuāq;
esse: q̄ genuinam: & ab ip̄a natura ad Romani or
bis imperiū traditā: atq; ideo Augustiorē longe:
uenerabilioremq; esse. Quæ si quis prorsus amēs
non intelligat: atq; in re perspicua ut est interdū
contumax ignorātia) dubitet. Is specie istam tuā
maiestatēq; cōtemplemur: pulcherrimū te esse do
miciliū fateatur oportet: in quo se imperiū ipsum
prorsus penitusq; cōponat. Felices ille anime quæ
nobiles curas suas naturalib; arcanis intulerūt:
quo abditarū in ipsa naturæ maiestate causarū se
creta rimarent. Augustissimā quanq; hoīs specie
plurimū de celo trahere prodiderūt: Siue enī mū
di ipse æternus rector nobilissimū animū missu
rus in corpus: speciosum prius atq; illo dignū me
tetur hospitiū: Siue animus ipse cū uenerit diui
nitatis suæ conscius: pro habitu suo sibi fingat &
ornet habitaculū: certū est alterū alterius officio
crescere: & cum se mutuo quasi feedere iunxerint
utraq; maiora cōsurgere: ut eos q̄ tali naturæ sint
habitu iam nō natos: sed a deo ipso factos forma
tosq; esse scribat Cicero: ethiopū poplōs qui gim
nosophistarum sapientia gubernant: nō ex iis qui
fortissimi qui ue opulentissimi habeant: nec qua
lescuntq; sibi Reges facere scribit Aristoteles: Sed
eos tantū qui forma pulcherrimi prestauissimiq;

Digna Imp
Merititia
forma

Bone meti
ehrum corp
parari.

Cicero
Ethiopes

Aristoteles

sint: quippe qui animorū effigiē ex corporis spes
cie intueri se posse uerissime arbitrētur. Nam &
apud iurecōsultos relatum est. Sapiētis quoq; iu
dicis esse: ex ipsa uultus corporilq; figura: mentis
bonitatē speculari: atq; coicere: Sicut enī (aucto
re Aristotele) ad felicitatem habilis deformis ho
mo non est: fieriq; nō potest (ut Alspadius inquit)
ut qui omnino deformis sit bonus sit: Sic eum qui
formosissimus sit: impossibile prorsus est: ut non
idem optimus sit: Quid enī aliud nobis pollicet:
Tua illa serenissime frontis maiestas: decora illa
cēslaries: ille oculorū sydereus uigor: illud os pro
bum: ille torius corporis honestissimus status: il
la dignitas: illa proceritas: Virtus illa splēdidissi
me cēsar (quod negari nō potest) meretur impe
rium: sed uirtuti (que in pulchro corpore gratiō
uenire solet) augusta ista tua forma suffragatur:
Age quod ea ætate imperiū suscepisti: quam cēle
stium consiliorū mysteria scrutantes philosophi
hebdomadicorū annorū quintum locū: stationēq;
esse dixerunt: In quo Robur ac uirtus maxime ui
geant: quamq; sapientiū quidam: quintū progre
dientis animi: cū actum: tum uirtutem appellāt:
quinti septēnii climacteriū terminū designātes
in quo ne senis imbecillitas cōtemptui esse possit
Nec adolescētis formidāda temeritas: sed in quo
labor in negociis: fortitudo in periculis: cōsilium
in prouidendo: industria in agēdo: celeritas in cō

ureconsulti.

spadius

Parimiliani
ecies.

is II: ximi
ii.

u hebdo
ici.

nactericus
unus.

eratōris
icōs.

Militari usus
et scientia i Mili-
tarii

ficiendo: ceteraque ille imperatorie uirtutes: quasi
uertice quodam uitae constitute: firmiores: conspectio
resque reddantur. Verum tuas ista tua: queque illa pre-
cessit: non in ocio: non in langore: non in umbra tra-
ducta est: nec naturalibus contenta muneribus: si
ne ullo rerum usu per segnitiem situm quendam cari-
emue duxit. Immo uero in ipsis pene cunabulis:
Imperator: anteque miles: arma tractasti: bella gessis-
isti: uictorias cumulaisti: procliorum pericula: ira: cer-
tos pugnarum casus: obsidionum erumnas: oppugna-
tionum damna: insidiarum perfidiem per uulsi: su-
dorem: puluerem: sanguinemque castrorum: incredibili
labore: ingenti animo: mira constantia tollerasti.
Quid est in bellicis rebus a te non tentatus: quid in
ausum: quid inexpertus? Quem te militare pars later
quae tibi militaris discipline forma non perfecta?
Quis hac aetate tot rerum mometa: tantorum rerum ua-
rietatem: tantum periculorum: quantum tu ab ineunte pue-
ritia exptus? Qui maiore etiam parte mortis in cor-
pus quinq; recepta: nec illud quidem quod a summa
tantum die intelligere mortales solent ignorasti. Vere
impiose uir quem neque paupies: neque mors neque uul-
nera terrerat. Quid est quod nescias: quod semper cum for-
tuna ipsa (inuitus dicimus: sed & illa queque inuita di-
cedum) pugnasse uisus es: inimiciorumque illa semper
habuisse que hostes: Ita tam aduersus illa pugna-
sti: ut omnem fortis euentum docueris posse a uirtutis
superari. Fessamque illa in tua iura compliceris

Fortuna

magna admiratione mortaliū: qui te tādem post
tot exhaustos labores: post tot periculorū circūfu
sam molem rebus oībus pro arbitrio compositis:
Imperatorē uident; nulla uirtutis opinione frau
datum:nō estimatione cōmotum:non auctē mino
rem:sed firmis amicitiis auctū:splendidissimo cō
iugio ornatū:fidissimis affinitatibus cōmunitum
omniū italię principū beniuolentiā septū.Et iam
superbis ac cōtumacibus terribile:& imanissimis
turcis sanguinariisq; illis nostrę religionis hosti
bus formidādū:quos tu uerus christiani nominis
assertor qñq;(quod speramus) debellabis & cōte
res.Hæc externa q̄q; uideant:tua sunt tamē for
tissime cēsar:tua inq; o nostrū sydus & unicū uerę
probitatis exemplar:quia tu ea ui animi modera
ris & uirtutū gloria quas in te unum tuo certo iu
dicio:atq; ita eligens:atq; ita usu cōperans cumu
lasti:& maiora efficis:& consilio matuoriore dispē
fas:magnis animi dōtibus & uerę ac solide glorię
ardore succensus : Quid enim in te non mirabi
le:non conspicuum:non triumphale uīdetur:Ni
hil est(ut leges docent) quod lumine clariore re
fulgeat: q̄ recta fides in principe: q̄ uera religio:
Maxime enim cultorem dei esse principē decet:
quando ipse a deo maximū honorem consequitus
est:Ceterae uirtutes omniū omnino cōmunes sunt:
Prudentia(ut Aristoteles scribit) Imperantiū so
la;Iusticia uerē(Theodosius Augustus ait regū)

Moralis

etq; misericordia

Liberalitas
magnanimitas
Clementia.

Aristoteles

Demostenes.
Iustinianus.Alexander
sar. Augustus
Trajanus. E
tonini. Henrici

sine qua nec ipsum quidē Iouem dominari recte posse: poetę quoq; cecinerūt: sed quid obsecro aut fide tua firmius: aut cōsilio grauius: aut sentētia iūsicius harū in te uirtutū exempla cōtexere: nec modestia tua: nec temporis ratio patiunt̄: nec auditorū p̄sentia postulat: (Nec enī apud ignaros habetur oratio) : Atq; ut uirgineū illū pudorem tuū: cōglestemq; mansuetudinē trāseam: ut inclitā illam cōstantis animi aduersus uoluptates omnes cōtumaciā: & indictū uitiis bellum: Et summa semper petentis: inuicti spiritus sublimitatē: proprias certe: peculiareſq; tibi: quo nā uirtutes piaſculo p̄teribimus: liberalitatem dico: animi magnitudinem: atq; clementiā: quibus quidē uirtutis reges omnes: (sine inuidia dixerim) lōge p̄ cellis: Eoꝝ qui uirtute sunt p̄diti nulli magis (ut Aristoteles scribit) q̄ liberales amant̄: Magnitudo animi uero: non modo uirtus ipsa: sed & uirtutum ceterarū decus: ornementūq; est: At clemētia que principū dos prima est (Demostene: Iustinia noq; auctib⁹) deo maxime Imperatores æquant̄: Hæ te MAXIMILIANE Cesar: uere milies maxime Augustū faciūt: hæ omnīū hominū tibi amicos cōciliant: Hæ tibi uniuersum mortaliū cęnū deuinciūt: has in te omnes admirātur: uenerant̄: predictant: Hæ magnū Alexandrū Asię domitorē fecerūt: hæ C. Iulium diuis adnumerarūt: Augustum consecrarūt: Traianū Antoninos: Henricū:

bonoſq; c̄es p̄incipes: c̄eleſtes plane uiros efficeſſe
runt. Hārā & tu uirtutū auſpiciis (utināq; hoc &
a uate ſit dictū) Imperium terris animos equabis
olympo. Iure igit̄ ſumma tibi delata eſt potefas
iure tibi debetur Imperiū: Sed & eodē quoq; iure
ipſum tibi debet Imperiū: per te ſcilicet p̄incipū de-
cū ſcupaturū: iure tibi humanarū rerū: iradita
ſunt gubernacula: ita ſunt iura: tue ſunt leges: tua
iudicia: penes te bellī paciſq; potefas omnis. Tu
de omniū capite fortunisq; iudicas. Tu uſua lex:
Tu animatū ius: Tu unus ex omni hominum nu-
mero es cuius ſunt oīa. Tu unus es ut Imperator
tandē (quod & diui Pii ſhia & iurifcōſultorū l̄is
proditū eſt) mūdi dñs qui principatū nō rapuisti
ſed ornasti: non ambisti ſed uindicasti: nō emisti:
ſed meruisti. Omnis igit̄ iure tibi ueneratio pa-
riter reuerētia obediētiac̄ debet. Hāc cū ita eſſe
intelligat religioſiſſime C̄æſar deuotissimus tibi
dux tuus Eſteñ Hercules: qui te iam pridē (ſicuti
ſcis) multos abhinc annos prius etiam q̄ regni no-
men & fastigiū Imperiale cōſcenderas: amauit: ob-
ſeruauit: coluit: quippe non noua ſunt Aſtrialis
familiæ decora: nō noua uirtutis: ac magnitudiſ
tuæ gloria. Verū te p̄incipem: uerū omniū mode-
ratorē: uerū C̄æſare: uerū Imperatorē agnoscit: fa-
lūtat: uenerat: adorat: Et non eam fidē modo: obe-
dientiāq; preſtaturū ſe recipit: quam tibi pet du-
catus dignitatē ab Imperiali benignitate perfec-

Quanta Impe-
ratoris p̄t̄s

onduſio

foratiō

tam perq; urbes ab Augusta maiestate suscep^{as}
 debere se per scriptas leges profite^c. Verū etiam
 illā quæ tibi ab omni Romano orbe:gentibus:na
 tionibus q̄ omnibus diuino pariter & humano iu
 re debet. Idem semper animus in Estensi familia
 omniū Italię longe clarissima uetusissimaq; ea
 dem mens semper oibus Herculis maioribus fuit
 Romanos Imperatores magna semp fide: incredibi
 li cōstantia:ingēti ueneratiōe coluerūt Ferrariāq;
 ipsorum urbē quasi Imperatorū omniū pacatissi
 mum diuersorum Italiam ingressi Romani Cesa
 res habuerūt. Illam Henricus.iii· quandoq; inha
 bitauit:in illa Carolus.iiii· exceptus:in illam Si
 gismundus diuertit: Illam postremo Diuus Fride
 ricus pater bis illustrauit. Sed & Otto if;e tertius
 us olim qui ob eximiam quidem uirtutem mudi
 miraculum cognominatus est:nō modo illā inui
 sit: sed Hugonem quoq; Estensem ex gentilibus
 Herculis tui: Virum fortē: & bellicis artibus per
 ea tempora insignem:cui a uirtute magni cognos
 mētū fuit: Comitē sibi adsciuit qui collecto Itali
 co exercitu (neq; enī pacatis locis erat iter futurū
 Romā ipsum duxit: reducemq; tādem patriae re
 restituit: Idē in te est Herculis tui deuotissimi ti
 bi ducis animus. Eadem tibi Ferraria: subiecteq;
 omnes Herculi Ciuitates Oppida: municipiaq;
 semper patēt: Que tibi ille uniuersa iuxta secum
 promptissime offert: proq; Imperii tui maiestate

Estensis fam
lia Cesario ab
ca.

Henricus.1
Carolus.iiii
Sigismundus
Fridericus.
Otto.iiii.

Hugo mag
Estensis.

Oblatio

tuenda: amplificandaq; magno animo pollicetur.
 Quoniam uero certissimam spem de uirtute tua: decq;
 incredibili erga te amore suo: studioq; iampridē
 cōcepit: Tantūq; sibi de animi tui diuinitate pol-
 licet: ut nihil sit quod ate nō impetrare se facilis-
 me posse confidat: eius fidem suscipias: qua soles
 benignitate precat: utq; ipsum liberos: omnemq;
 Esterensem domū: iure meritoq; & quasi dedicatio-
 ne tuos serenissimo uultu respicias: Enixe te togat.
 Vale igitur: Vnde: ac uince: Gloriosissime Impe-
 rator: Augusto felicior: Traiano melior: Frideris-
 co patre uiuacior: Immortalis uero deus cuius be-
 neficio tamum decus Romanus orbis accepit: cui
 tu (aeternus utinam) datus es rector.
 Imperium occēano: famam tibi terminet astris.

Finis.

Dicta in Ispruchis in auditorio Cesaris.

Pandulphus.

INE
 1592